

ОЧЕРЦИ И РАЗКАЗИ ЗА ИМЕНИТИ ТРАКИЙЦИ

Иван Маринов

ДУШЕВНОСТ – БЕЗКРАЙНА КАТО ОКЕАНА

За Георги Сапунаров

Броеницата на живота немилостиво със всеки изгрев и залез отсича на късчета дни и месеци, години и десетилетия. После като познато сметало ги подрежда цифра подир цифра. И един те поздравят със скромна годишнина, но след време осъмнеш с внушителен юбилей...

И тогава?

Идва неоспоримото, невъзвратимото...

Но за всеобщо успокоение остава паметта. Остават надиплените спомени, които също чакат най-малкия повод, за да оживеят...

Златна есен беше тази на 1944 година.

Дойдох с каруца (знаете ли млади хора, какво е конска каруца?). В Хасково стоварихме две-три бохчи багаж в квартирата и аз се приготвих за първия учебен ден в мъжката гимназия “Петко Каравелов”. В двора на гимназията още имаше следи от съветските войници. Нямахме маршове, химни, нямахме духова музика. Разпределиха ни, новациите, по класове и започнаха да влизат при нас учителите. Едни много сериозни, други разсеяни, трети само ни извикаха по списък и колелото на гимназията се завъртя с много въпросителни...

Най-интересен като личност за мен беше учителят по география Георги Митрев. След около месец привикнахме да

*Георги Сапунаров на вр. Шейновец
вторият отляво надясно*

се обръщаме към него с “другарю Митрев”. Но още от първия час го запомних с дружелюбната усмивка.

Тогава не се замислях, какво е усмивката като отличителен белег за дадена личност. Но усмивката на учителя Митрев беше символ на естествена близост, на доброта до безкрайност, на подадена десница. В часовете по география Митрев не само щедро раздаваше своята усмивка, но беше и интересен с образния разказ, с картинните описания на различните географски обекти в България и по безкрайния свят.

Той, учителят по география, не ни изпитваше като следовател, не измъчваше пред дъската незнаещия. Той усещаше, виждаше, беше снизходителен и вместо да завърти двойката, потупваше по рамото незнаещия с пожеланието: “Другия път да си научиш урока! Чу ли?”

Помня го, и още как, на импровизираните митинги пред входа на гимназията през голямото междучасие. Зиме, пролет

– нямаше значение. Събере се групичка от 3-4 ученика, в средата Митрев и митингът започва. Показалецът на дясната му ръка винаги сочеше към Гърция, а аз, по-свитият, се опитвах да разбера откъде идваше патосът в гневните му думи и закани, защо тълпата около него се разрастваше толкова бързо, а той, разпаленият оратор, не спираше да призовава за свобода на поробените земи на тракийците, за отплата срещу поруганата чест. Само след десетина минути митингът наброяваше вече стотина души...

През следващите 3-4 години подобни митинги в мъжката гимназия бяха често явление. В техния земеръсен център винаги беше учителят по география Георги Митрев...

Тогава далеч не ми беше ясно, откъде идва този патос, защо се изричаха такива гневни думи срещу южната ни съседка. Но усещах, стигнах до извода, че тези разпалени хора са преживявали огромно страдание, че нетърпима болка човъркаше душите им.

След години, вече като студент в Софийския университет, често бивах в компанията на тримата братя Германови – Петър, Георги и Андрей. Петър философски аргументираше преживяното като семейство на тракийски бежанци, Георги – бъдещият професор по руска литература образно разказваше за злодеянията на окупаторите, а Андрей, великолепният поет Андрей Германов, намираще най-силните думи, образи, сравнения, за да опише бежанската несрета на тракийците...

След десетина-петнадесет години животът отново ме събра с моя учител по география – вече като инспектори в отдел “Народна просвета” към Окръжния народен съвет – Хасково. Той, инспекторът по география, беше известен като Георги Сапунаров.

Близо десет години кръстосвахме заедно окръга, ношували сме в различни дирекции, бродили сме от село на село

пеш, били сме на обсъждания, открити уроци, семинари. Но и в тези години той беше усмихнатият, широко скроеният интелектуалец и най-вече човек. Неговото умение да общува с хората – независимо в кое населено място, сред селяни или граждани, беше неповторимо. Още при първия контакт Сапунаров започваше разговора с подхвърлени шеги, с интересни въпроси, а след това подробен образен разказ. Обичаха го събеседниците – особено, когато влезеше в тракийски клуб. Спомням си в Свиленград двамата с него се отбивахме в Тракийския клуб – хем да се почерпим с вкусното малеби, хем Сапунаров да се срещне със стари дружки. И се почваше такъв оживен разговор – само дето няхах записващо устройство тогава. След това по пътя за гимназията той подробно ми обясняваше, кой, кой е, спомняше си детайли от съдбата на всеки.

Георги Сапунаров не беше само ерудит в областта на географията – той обичаше да води напътствени разговори с директора на посетеното училище, а с колегите си географи се държеше като близък човек.

Имало е случаи, когато пеш сме изминавали разстоянието между две съседни села и тогава той блестеше с друга характерна черта – тихия, спокойния, драматичния разговор. От него аз научавах толкова интересни случаи за тракийските бежанци, идваха моменти, когато разказът му беше наситен с драматични събития и той поспираше за малко по пътя, за да си отдъхне.

Често съм бил заедно със Сапунаров на наши профсъюзни тържества, най-вече около 24 май. Идваше редовно със съпругата си – тиха, миловидна жена, която леко се усмихваше при някоя шега, набързо изречена от него. Това, което винаги ми е прavelo впечатление, че не обичаше пресолените шеги, още повече циничните вицове и ругатните. Изчервяваше се

като дете и гледаше да се отдалечи от разговарящите. Чуждо му беше поклонничеството, твърде много не се съобразяваше с грубоватия тон на шефовете – даже понякога спореше, без да му мигне окото. Имах усещането, че този мъдър човек е стъпил по поведение на стари, възрожденски позиции, държи на традициите, на високия морал...

След пенсионирането му се срещяхме по-рядко, но пак разговорът ни протичаше леко, весело и все разпитваше за познатите му учители и директори.

Бях извън града, когато моят учител и колега се е преселил в отвъдния свят.

Не можах да сложа едно цвете на гроба му за последно “Сбогом”.

Но паметта ми е запазила завинаги образа на един слънчев човек с добродушна усмивка. Нищо не е в състояние – нито отвъдният свят, нито времето да заличат чертите на този лъчезарен учител и колега.

Такъв ще го помня до края на дните си...